

Σεμινάριο με θέμα:

ΓΕΝΕΟΓΡΑΜΜΑ: Κατανόηση του προσωπικού οικογενειακού σύμπαντός σας μέσα από το δικό σας γενεαλογικό δέντρο - Μέρος Α'

Ο Murray Bowen εισήγαγε τη θεωρία οικογενειακών συστημάτων στην ψυχοθεραπεία, μετατοπίζοντας έτσι το πρόβλημα από το άτομο στις σχέσεις και την αλληλεπίδραση ολόκληρης της οικογένειας. Η θεωρία του αναφέρεται στους τρόπους που λειτουργεί μια οικογένεια (τρίγωνα, προβολές, κ.α.) καθώς και στη διαφοροποίηση του εαυτού από τη οικογένεια, ως βασικούς παράγοντα για την καλύτερη ψυχολογική κατάσταση ενός ατόμου και για την επιτυχία στις μελλοντικές του σχέσεις.

Χρησιμοποίησε το γενεόγραμμα ως βασικό εργαλείο για τη συλλογή του οικογενειακού ιστορικού, καταδεικνύοντας επαναλαμβανόμενα μοτίβα και συγκεκριμένους ρόλους, που δίνονται στα άτομα μιας οικογένειας από γενιά σε γενιά. Πρόκειται για ένα είδος γενεαλογικού δέντρου, σημαντικού εργαλείου πληροφόρησης αλλά και θεραπευτικής παρέμβασης, καθώς περιέχει στοιχεία για τις σχέσεις των μελών μιας οικογένειας και σημαντικά γεγονότα, που επηρέασαν τη ζωή τους και αφορά τουλάχιστον τρεις γενιές.

Συγκεκριμένα, είναι «το οικογενειακό δέντρο μιας οικογένειας που καταγράφει όλες τις πληροφορίες για τα μέλη της, αλλά και τις σχέσεις τους για τρεις τουλάχιστον γενιές» είπαν οι McGoldrick και Gerson σαν συστημικοί ψυχοθεραπευτές. Αναβιώνοντας ένα άτομο τις οικογενειακές αναμνήσεις και τα προσωπικά γεγονότα, που μέχρι εκείνη τη στιγμή του φαίνονταν ασύνδετα έως και άσχετα μεταξύ τους, συνθέτει ένα ζωντανό παζλ του σεναρίου του, με τέτοιο τρόπο που σιγά σιγά, η πιθανή επιθυμία διαφοροποίησής του από το καλά σκηνοθετημένο «έργο» -ειδικά μάλιστα με την παρέμβαση ενός ειδικού- γίνεται πραγματικότητα! Το γενεαλογικό δένδρο, που ο καθένας μπορεί να δημιουργήσει, μπορεί να γίνει από μόνο του ένα δυνατό όπλο αυτογνωσίας και σίγουρα ο «μαγικός» τρόπος ολοκλήρωσης της ταυτότητάς του!

Η δημιουργία Γενεογράμματος περιλαμβάνει τρία στάδια:

- 1) Χαρτογράφηση της οικογενειακής δομής,
- 2) Καταγραφή των πληροφοριών γύρω από την οικογένεια και
- 3) Γραμμική απεικόνιση των οικογενειακών σχέσεων (McGoldrick & Gerson, 2008)

Πώς φτιάχνεται ένα γενεόγραμμα

1. Με τη χαρτογράφηση

Με σχήματα που συμβολίζουν ανθρώπους και γραμμές, που δηλώνουν τη συγγένεια μεταξύ τους.

2. Καταγραφή πληροφοριών

α) **Δημογραφικές** (Ηλικίες, ημερομηνίες γέννησης και θανάτου, τόποι, επαγγέλματα και μορφωτικό επίπεδο).

β) **Λειτουργικές** (πληροφορίες γύρω από ιατρικές και συναισθηματικές συμπεριφορές, σημάδια επιτυχημένης λειτουργικότητας αλλά και αποτυχημένης, όπως και επίθετα που μπορεί να χαρακτηρίζουν τον κάθε άνθρωπο).

γ) **Κρίσιμα οικογενειακά γεγονότα** (Μεταβατικές περίοδοι όπως, γάμοι, χωρισμοί, διαζύγια, μετακινήσεις, αλλαγές δουλειάς, κλπ), μεταβολές στις σχέσεις, μεταναστεύσεις, απώλειες, ασθένειες, αποτυχίες αλλά και επιτυχίες).

3. Απεικόνιση των σχέσεων

Με τη γραμμική απεικόνιση των σχέσεων των μελών μιας οικογένειας.

Η ερμηνεία του γενεογράμματος

Η ολοκληρωμένη ερμηνεία ενός γενεογράμματος στην πραγματικότητα μπορεί να υλοποιηθεί μέσω ειδικού συστημικού ψυχοθεραπευτή και ανθρωπολόγου ειδικού στα γενεογράμματα – αφού καταγραφούν εξαντλητικά όλοι οι πολύπλοκοι παράγοντες, που πρέπει να ληφθούν υπόψη! Η ερμηνεία ενός γενεογράμματος ενδεικτικά, γίνεται μέσω:

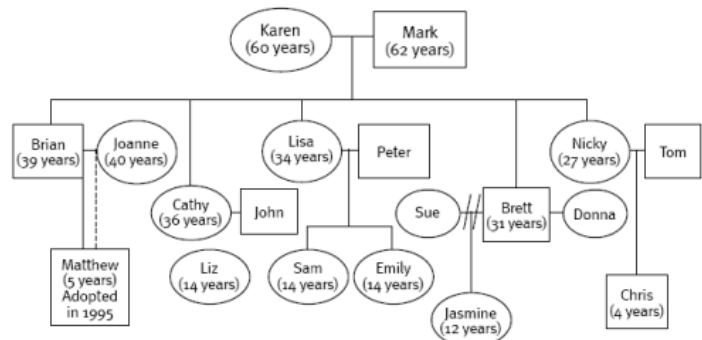
1. Της οικογενειακής δομής

Μια απλή εξέταση της δομής των σχέσεων, των προσωπικών ρόλων, των αδελφικών σχηματισμών, και των ασυνήθιστων οικογενειακών καταστάσεων, μπορεί να μας δώσει πολλά στοιχεία για την προσωπικότητά μας. Για παράδειγμα:

A. Η σειρά γέννησης

Η σειρά γέννησης των παιδιών μπορεί να έχει σημασία για το ρόλο του ατόμου στην οικογένεια, όπως και για τις μελλοντικές προσωπικές και επαγγελματικές του σχέσεις.

Κατερίνα Τζόαν Dearing, Chartered Psychologist

Το πρωτότοκο παιδί: Συχνά αισθάνεται πως είναι ξεχωριστό και πως φέρνει σημαντική ευθύνη για τη διατήρηση της οικογενειακής ευτυχίας. Ο Ουίνστον Τσόρτσιλ για παράδειγμα ήταν ένας άνθρωπος με ιδιαίτερη ιδέα για τον εαυτό του και τις ευθύνες του. Ένας από τους βιογράφους του λέει: «Ήταν μια προσωπικότητα διαμορφωμένη με ηρωικές προδιαγραφές. Μια τερατώδης σύνθεση θάρρους, ενεργητικότητας, φαντασίας, επιμονής, κλπ.»

Το μεσαίο παιδί: Χρειάζεται να παλέψει για να αποκτήσει ένα ρόλο στην οικογένεια, εκτός κι αν είναι το μοναδικό αγόρι ή το μοναδικό κορίτσι από τα αδέρφια του – κάτι ιδιαίτερα επιβαρυντικό! Ένα τέτοιο παιδί μπορεί να γλιτώσει από τις πιέσεις, που ασκούνται προς τα μεγαλύτερα ή τα μικρότερα παιδιά, αλλά πρέπει να προσπαθήσει ιδιαίτερα για να το προσέξουν.

Το μικρότερο παιδί: Αισθάνεται συνήθως περισσότερη ανεμελιά, το βαραίνουν λιγότερο οι οικογενειακές ευθύνες και τρέφει λιγότερο σεβασμό για την εξουσία και τις συμβατικότητες. Ο Τζορτζ Μπέρναρντ Σω, διάσημος θεατρικός συγγραφέας ήταν ο μικρότερος γιος, ενός μικρότερου μάλιστα γιου. Ήταν πάντα επαναστάτης, χρησιμοποιούσε το χιούμορ για να σχολιάσει τις συμβατικότητες και τους θεσμούς και κορόιδευε την τάξη, που τη θεωρούσε περιττή... Αυτή η κατάσταση άλλαξε μόνο όταν σε ηλικία 42 χρονών παντρεύτηκε μια γυναίκα πρωτότοκη. Κάτι όχι τυχαίο!

Το μοναχοπαιδί: Έχει τη τάση να είναι πιο ανεξάρτητο κοινωνικά, να συμπεριφέρεται σαν μεγαλύτερο από την ηλικία του και ίσως λόγω της προστατευτικότητας των γονιών του να είναι πιο αγχώδεις. Η Ίντιρα Γκάντι, η 2^η πρωθυπουργός της Ινδίας, για παράδειγμα μεγάλωσε απόλυτα απομονωμένη και ανάμεσα σε μεγάλους. Είχε σαφώς την αίσθηση του καθήκοντος και της αποστολής, που έχει το μεγαλύτερο παιδί - αφού τα μοναχοπαιδιά είναι και πρωτότοκα! - και ως ηγέτης ήταν αυταρχική και έπαιρνε μόνη της τις αποφάσεις της. Είναι ενδιαφέρον επίσης ότι και ο πατέρας και ο παππούς από την πλευρά του πατέρα της είχαν ανατραφεί σε μοναχοπαιδιά στην πράξη. Αποτελώντας το κέντρο της προσοχής, τα μοναχοπαιδιά συχνά μένουν προσκολλημένα στους γονείς τους για όλη τους τη ζωή. Μια τέτοια περίπτωση είναι ο Φράκλιν Ρούζβελτ, που ανατράφηκε σε μοναχογιός, γιατί ο αδελφός του ήταν 28 χρόνια μεγαλύτερος. Ο ίδιος, έμεινε αφοσιωμένος στη μητέρα του όλη του τη ζωή, προς μεγάλη πικρία της συζύγου του Έλινορ!

Β) Οι δυσκολίες στο γάμο

Αυτοί που παντρεύονται κάποιον, που έχει την ίδια σειρά γέννησης με τους ίδιους θα αντιμετωπίσουν δυσκολίες προσαρμογής στο γάμο. Σε ένα ζευγάρι όμως που για παράδειγμα ο ένας είναι ο πρωτότοκος και ο άλλος ο μικρότερος της αντίστοιχης οικογένειας, φαίνεται να μην υπάρχουν τόσες δυσκολίες. Από την άλλη πλευρά, αν παντρευτούν δύο άτομα που είναι και οι μικρότεροι στην οικογένειά τους, είναι πιθανό να υπάρχει μεταξύ τους ανταγωνισμός για το «ποιος θα είναι ο νεαρότερος στη σχέση». Ο Ρίτσαρντ Μπάρτον και η Ελίζαμπεθ Τέιλορ, που παντρεύτηκαν και χώρισαν δύο φορές είναι ένα τέτοιο παράδειγμα. Ο Μπάρτον ήταν μάλιστα ο προτελευταίος από 13 παιδιά, αλλά μεγάλωσε ξεχωριστά σε βενιαμίν.

Γ) Το φύλο των παιδιών

Κάποιος που έχει μόνο αδελφές θα έχει μεγάλη πείρα με τα κορίτσια, αλλά λίγη πείρα με τα αγόρια και το αντίθετο. Παρόμοιες εμπειρίες μπορούν να επηρεάσουν την αρμονία σ' ένα γάμο αλλά και σε όλων των ειδών τις σχέσεις.

Δ) Ασυνήθιστοι οικογενειακοί σχηματισμοί

Στο γενεόγραμμα της οικογένειας Φόντα, υπάρχει ένας πολύ μεγάλος αριθμός δεύτερων και τρίτων γάμων ή στο γενεόγραμμα της Ελίζαμπεθ Μπλάκγουελ, της πρώτης αμερικανίδας, που έγινε γιατρός βλέπουμε ότι: Η οικογένειά της αντιμετώπιζε αρνητικά το γάμο και αποθάρρυνε δραστικά τις κόρες από το να παντρευτούν. Έτσι παρατηρούμε: α) την υπερίσχυση των επιτυχημένων γυναικών επαγγελματιών στην οικογένειά της, β) το γεγονός ότι καμία από τις πέντε κόρες της οικογένειας δεν παντρεύτηκε ποτέ.

Ε) Άλλοι παράγοντες για την κατανόηση των οικογενειακών σχηματισμών που βοηθούν είναι: η διαφορά ηλικίας ανάμεσα στα αδέρφια, η χρονική στιγμή γέννησης κάθε παιδιού, τα χαρακτηριστικά, που επηρεάζονται και από τις προσδοκίες των γονιών του, ο «προγραμματισμός» της οικογένειας για το κάθε παιδί, οι στάσεις και οι προκαταλήψεις των γονιών, όσον αφορά τις διαφορές του φύλου, το όνομα που δίνουν στο κάθε παιδί και ο λόγος που το επιλέγουν και πολλά άλλα.

2. Της χρονικής σύνδεσης του κύκλου ζωής

Οι ηλικίες και οι ημερομηνίες σ' ένα γενεόγραμμα, μια σειρά οροσήμων, και ανάλογων μεταβατικών φάσεων ή σημαντικών στιγμών για την εξέλιξη της οικογένειας (π.χ. οι αποχωρισμοί από την οικογένεια, ο γάμος, η γέννηση των παιδιών, η ανατροφή τους, το ξεκίνημα της καριέρας, η συνταξιοδότηση κλπ). Ο Μπέρναρντ Σω για παράδειγμα και η σύζυγός του παντρεύτηκαν και οι δύο μόλις είχαν μπει στα 40. Πράγματι είχαν και οι δύο περάσει δύσκολα παιδικά

χρόνια, ως αποτέλεσμα των αποτυχημένων γάμων των γονιών τους, και ήταν τουλάχιστον επιφυλακτικοί απέναντι στις στενές σχέσεις.

A) Προβλήματα αποχωρισμού

Στην οικογένεια Μπροντέ όλα τα παιδιά της οικογένειας, όταν επιχειρήσαν να ζήσουν μόνο τους, αρρώστησαν και ξαναγύρισαν πίσω. Πέθαναν μάλιστα πριν φτάσουν σε ηλικία 40 ετών. Όταν ενηλικιώθηκαν οι τρεις αδελφές της οικογένειας εξελίχθηκαν σε επιτυχημένες συγγραφείς. Η Σαρλότ Μπροντέ ήταν η μοναδική που παντρεύτηκε, αν και σε ηλικία 38 χρόνων. Πέθανε όμως 9 μήνες αργότερα, λίγους μόνο μήνες μετά την εγκυμοσύνη της και ακριβώς μετά το θάνατο της νταντάς που τη μεγάλωσε!

3. Της επανάληψης των προτύπων από γενιά σε γενιά

Οι οικογενειακές αλληλεπιδράσεις και σχέσεις τείνουν να είναι σε μεγάλο βαθμό αμοιβαίες, να ακολουθούν ορισμένο πρότυπο και να επαναλαμβάνονται! Μπορούμε να επισημάνουμε πολλαπλά μοτίβα επιτυχίας όσο και αποτυχίας σε μια οικογένεια. Η οικογένεια Άνταμς (που μετρά εκτός των άλλων το 2^ο και τον 6^ο Πρόεδρο των ΗΠΑ!) αποκαλύπτει ένα πρότυπο επιτυχίας, που κράτησε για τέσσερις γενιές. Οι Άνταμς όμως ήταν αυστηροί, επικριτικοί με τον εαυτό τους και συχνά μελαγχολικοί. Μόνο στην πέμπτη γενιά δεν υπήρχαν ούτε μεγάλες επιτυχίες, αλλά ούτε και μεγάλες αποτυχίες. Παράλληλα, συχνά συμβαίνει ένα πρόβλημα που παρουσιάζεται σε μία οικογένεια, να έχει εμφανιστεί και σε προηγούμενες γενιές. Στην οικογένεια της Τζέιν Φόντα για παράδειγμα είναι φανερό πώς υπάρχει μια επαναλαμβανόμενη αυτοκτονική συμπεριφορά. Ο Πίτερ Φόντα αυτοπυροβολήθηκε στο στομάχι σε διάστημα μικρότερο του ενός χρόνου μετά από την αυτοκτονία της μητέρας του, και η Μπρίτζετ, κόρη της Μάργκαρετ Σάλιβαν, αυτοκτόνησε ένα χρόνο μετά την αυτοκτονία τη μητέρας της.

Ο Ευγένιος Ο'Νιλ γνώριζε καλά τη δύναμη που έχει το παρελθόν στην προαναγγελία του μέλλοντος. Σε πολλά από τα έργα του ξαναζωντάνεψε την οικογένεια από την οποία προερχόταν σε μια προσπάθεια να εξορκίσει την επιρροή της, γνωρίζοντας πως δεν το είχε καταφέρει λέγοντας: «Πώς μπορώ; Το παρελθόν είναι το παρόν, έτσι δεν είναι; Είναι και το μέλλον επίσης. Προσπαθούμε όλοι να το αποφύγουμε λέγοντας ψέματα, αλλά η ζωή δε μας αφήνει». Ο ίδιος κατάφερε όμως να μετατρέψει σε τέχνη, το μακροχρόνιο οικογενειακό πρότυπο, που οδηγούσε σε τραγωδίες.

Επαναληπτικά πρότυπα σχέσεων

Πρότυπα στενών, απομακρυσμένων ή συγκρουσιακών σχέσεων μπορούν επίσης να επαναληφθούν ανά γενεές. Παράδειγμα μιας τέτοιας επανάληψης θα ήταν μια οικογένεια στην οποία μητέρα και γιος σε κάθε γενιά έχουν μια ιδιαίτερη συμμαχία, ενώ πατέρας και γιος έχουν μια αρνητική συγκρουσιακή σχέση. Στην οικογένεια της Έλινορ Ρούζβελτ, το πρότυπο ήταν μνησικακία ανάμεσα σε μάνα και κόρη και στενοί δεσμοί ανάμεσα σε πατέρα και κόρη.

4. Των γεγονότων και της οικογενειακής λειτουργίας

Ο εντοπισμός κρίσιμων γεγονότων και αλλαγών στην οικογένεια επιτρέπει να κάνουμε συνδέσεις ανάμεσα σε φαινομενικές συμπτώσεις, να υπολογίσουμε τον αντίκτυπο τραυματικών αλλαγών και την ευπάθεια σε μελλοντικές εντάσεις και να προλάβουμε κακές αντιδράσεις σε σημαντικές επετείους.

A) Οι συμπτώσεις των γεγονότων

Οι πρώτοι «νευρικοί κλονισμοί» της Βιρτζίνια Γουλφ στα 13 και στα 22 της χρόνια συνέβησαν αντίστοιχα, λίγο μετά το θάνατο της μητέρας της και του πατέρα της αντίστοιχα. Ο θάνατος όμως του πατέρα της (που ήταν αναγνωρισμένος συγγραφέας) την απελευθέρωσε στο τέλος κατά κάποιον τρόπο, ώστε να μπορέσει να δημοσιεύσει το πρώτο συγγραφικό της έργο.

B) Μεταβάσεις και τραυματικά γεγονότα

Τα κρίσιμα γεγονότα στη ζωή μιας οικογένειας συχνά επηρεάζουν ολόκληρο το οικογενειακό σύστημα και έχουν αντίκτυπο με πολλούς διαφορετικούς τρόπους. Ένα παράδειγμα είναι η οικογένεια Κένεντι: Το πιο συνταρακτικό στοιχείο είναι ο εξαιρετικά μεγάλος αριθμός πρόωρων θανάτων και τραγικών συμβάντων. Τέσσερα από τα εννέα παιδιά των Κένεντι, καθώς και η σύζυγος και η μνηστή δύο από αυτούς, πέθαναν πριν φτάσουν στη μέση ηλικία. Ο Τζον είχε ήδη θεωρηθεί νεκρός τουλάχιστον τρεις φορές πριν, η Ρόζμαρι υποβλήθηκε σε λοβοτομή στα είκοσι της χρόνια, η Καθλίν και ο αρραβωνιαστικός της σκοτώθηκαν κατά τη διάρκεια μιας επικίνδυνης αεροπορικής πτήσης ακριβώς μετά από μια διακοπή σχέσεων με τη μητέρα της και ο Τεντ έσπασε την πλάτη του σ' ένα αεροπορικό δυστύχημα (επτά μήνες μετά τη δολοφονία του Τζον) και ήταν αναμειγμένος σε ένα αυτοκινητιστικό δυστύχημα, στο οποίο πνίγηκε ένα άτομο (12 μήνες μετά τη δολοφονία του Ρόμπερτ). Στη συνέχεια, πάρα πολλά σοβαρά ατυχήματα επακολούθησαν. Οι μελέτες δείχνουν πώς τα έντονα γεγονότα στη ζωή ενός απόμου αυξάνουν εκτός των άλλων τη ροπή του προς τα ατυχήματα.

Γ) Η επιρροή ενός διάσημου γονιού!

Ο Μάρτιν, ο γιος του Σίγκμουντ Φρόντ είπε για την επιρροή, που ασκεί ένας διάσημος γονιός στα παιδιά του: «Δεν είχα ποτέ μου τη φιλοδοξία να διακριθώ. Είμαι απόλυτα ευτυχής να απολαμβάνω τη ζέση που αντανακλά η δόξα. Ο γιος μιας ιδιοφυΐας παραμένει ο γιος μιας ιδιοφυΐας. Οι πιθανότητες που έχει να κερδίσει την αναγνώριση των ανθρώπων για οτιδήποτε κάνει είναι ελάχιστες, αν μάλιστα αποπειραθεί να κατακτήσει τη δόξα ανεξάρτητα από την πατρική επιρροή». Παρ' όλα αυτά αρκετοί το δοκίμασαν!

Δ) Αντιδράσεις σε επετείους

Ορισμένες από τις λεγόμενες συμπώσεις αποκτούν νόημα, όταν τις δούμε σαν αντιδράσεις σε επετείους. Ενδιαφέρον είναι το παράδειγμα του Τόμας Τζέφερσον (ο δεύτερος Πρόεδρος των ΗΠΑ) και του Τζον Άνταμς (ο τρίτος Πρόεδρος των ΗΠΑ), που πέθαναν την ημέρα της 50^{ης} επετείου από την υπογραφή της διακήρυξης της Ανεξαρτησίας, την 4^η Ιουλίου 1826! Είναι σημαντικό όμως να ψάξουμε στο γενεόγραμμα όχι μόνο για χρονικές συμπώσεις, αλλά και συμπώσεις σε ημερομηνίες στην ηλικία και σε σημαντικές χρονικές στιγμές γεγονότων της οικογένειας.

5. Των πρότυπων σχέσεων και των τριγώνων

Τα πρότυπα σχέσεων μέσα στην οικογένεια εμφανίζονται με διάφορους τύπους. Τα άτομα μπορεί να συνδέονται στενά, να κρατούν μεγάλη απόσταση ή να διατηρούν κάποια ενδιάμεση κατάσταση. Στο ένα άκρο είναι εκείνα τα μέλη, που βρίσκονται σε μεγάλη απόσταση ή και σε σύγκρουση μεταξύ τους. Στο άλλο άκρο υπάρχει η συναισθηματική «συγχώνευση» ή «αμοιβαία προσκόλληση» των ατόμων. Οι διάφοροι τύποι συμπεριφοράς των μελών μιας οικογένειας είναι είτε συμπληρωματικοί είτε αμοιβαίοι. Έτσι κάποια έλλειψη (π.χ. ένα ανεύθυνο άτομο) σε ένα τμήμα της οικογένειας μπορεί να συμπληρώνεται με πλεόνασμα (π.χ. ένα υπέρ-υπεύθυνο άτομο).

Τα τρίγωνα

Δύο άτομα σε καταστάσεις έντασης τείνουν να συμπαρασύρουν μέσα στο σύστημα ένα τρίτο, σταθεροποιώντας το σύστημα με το σχηματισμό ενός συνασπισμού, όπου τα δύο συνάπτονται σε σχέση προς το τρίτο. Παρατηρείται λοιπόν η τάση να αποτελεί το τρίγωνο τη βασική μονάδα ενός συναισθηματικού συστήματος. Το γενεόγραμμα βοηθάει να ξεχωρίσει κανείς τα βασικά τρίγωνα σε μια οικογένεια, να δει την επανάληψη των τριγώνων από γενιά σε γενιά και να χαράξει μια άλλη στρατηγική για την αλλαγή τους.

6. Της ισορροπίας και της ανισορροπίας στην οικογένεια

Πώς άραγε μια οικογένεια προσαρμόζεται στις ανισορροπίες, που δημιουργούν εντάσεις στο σύστημα; Ανάλογα με τον τρόπο λειτουργίας μιας οικογένειας, μπορούμε να καταλάβουμε την επιτυχία της ισορροπίας ή την εμφάνιση μιας δυσλειτουργίας και των συνεπειών της. Στην οικογένεια του Γκράχαμ Μπελ, που εφηύρε το τηλέφωνο, υπήρχε σε πολλά μέλη πρόβλημα κώφωσης. Η λειτουργία όμως της οικογένειας ήταν τέτοια, που κατάφερε να ισορροπήσει τις ελλείψεις και τα προβλήματά της: Τόσο η μητέρα όσο και η σύζυγος του Μπελ ήταν σχεδόν τελείως κουφές, όμως τρεις γενιές αντρών στην οικογένεια ειδικεύονταν στην άρθρωση του λόγου και στην έκφραση. Όταν ο Αλεξάντερ ήταν έφηβος ο πατέρας του πρότεινε να κατασκευάσουν μια μηχανή που να μιλά!

Οι ρόλοι

Στις οικογένειες τα μέλη αναλαμβάνουν μια μεγάλη ποικιλία διαφορετικών ρόλων: αυτός που φροντίζει, αυτός που εξαρτάται, αυτός που κυρίως συντηρεί οικονομικά την οικογένεια, αυτός που την εκπροσωπεί, αυτός που παίζει το μαύρο πρόβατο, αυτός που παίζει το μεγάφωνο, ή αυτός που κατευνάζει τα πνεύματα κλπ. Αν κάποιος θελήσει να αποπονηθεί ανάλογους ρόλους, θα πρέπει να συμβουλευτεί το γενεόγραμμά του, ώστε να αλλάξει το σενάριο που υιοθέτησε λόγω των οικογενειακών αναγκών.

Ενδεικτική Βιβλιογραφία

- Μακ Γκολντρικ, Μ. & Γκερσον, Ρ. (1999). Το Γενεόγραμμα: Εργαλείο αξιολόγησης για την οικογένεια. Αθήνα: Κέδρος
Βατζλαβικ, Π. (1986). Η γλώσσα της αλλαγής. Αθήνα: Εκδόσεις Κέδρος.
Bowen, M. (1996). Τρίγωνα στην οικογένεια. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.
Bruner, J. (1997). Πράξεις νοήματος. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.
Elkaïm, M. (1989). Αν μ' αγαπάς μη μ' αγαπάς. Αθήνα: Κέδρος.
Giddens, A. (2005). Η Μεταμόρφωση της οικειότητας-Σεξουαλικότητα, αγάπη & ερωτισμός στις μοντέρνες κοινωνίες. Αθήνα: Πολύτροπον.
Κατάκη, Χ. (1984). Οι τρεις ταυτότητες της Ελληνικής οικογένειας. Αθήνα: Κέδρος.
Καφέτσιος, Κ. (2005). Δεσμός, συναίσθημα και διαπροσωπικές σχέσεις. Αθήνα: Τυπωθήτω-Δαρδανός.
McGoldrick, M. (2002). Ανοίγοντας τα παλιά σεντούκια. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.
McGoldrick, M. & Gerson, R. (1999). Το γενεόγραμμα. Αθήνα: Κέδρος.
Minuchin, S. (2000). Οικογένειες και οικογενειακή θεραπεία. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.
Narier, A. Y. (1995). Το ζευγάρι ο εύθραυστος δεσμός. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.
Narier, A. & Whitaker, C. (1987). Οικογένεια, μαζί όμως αλλιώς. Αθήνα: Εκδόσεις Κέδρος.
Παπαδιώτη, Β., & Σόφρα-Nall, Λ. (2006). Οικογενειακή-συστημική θεραπεία. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.
Satir, V. (1989). Πλάθοντας ανθρώπους. Αθήνα: Εκδόσεις Κέδρος.
Skynner, R. & Cleese, J. (1989). Οικογένεια η σύγχρονη Οδύσσεια. Αθήνα: Εκδόσεις Κέδρος.